

Skærtorsdag 2026

Salmer: 493, 56. 473, 609, 202

Kom, Herre Jesus. Amen.

Sl 116; 1 Kor 11, 23-26; Joh 13, 1-15

»*Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder!*« udbryder Peter, da Jesus griber vaskefadet og lægger sig på knæ foran ham. Det er nok ikke kun fordi, han ikke vil have, at Jesus skal fornedre sig på den måde. Peter aner instinktivt, at Jesus i denne handling gør sig til herre over ham på en mere vidtrækkende måde, end han bryder sig om; for Jesus er mester og Peter discipel, og egentlig burde Peter vaske Jesu fødder, men nu er forholdet altså vendt på hovedet, og Peter føler, at grænserne for, hvem der skal gøre hvad i dette forhold, er brudt. Pludselig skylder han Jesus så meget mere end blot at være en hengiven discipel, han skylder ham sig selv, alt hvad han er. Han kan ikke handle eller betale sig ud af forholdet. Skal vi forstå dynamikken i dette,

må vi hente hjælp, og i dag vil jeg anvende et eksempel fra populærkulturen.

Der findes en meget kendt scene fra hhv. bogen og filmen, *Godfather*, der handler om mafiabossen Vito Corleone og hans familie. Corleone holder bryllup for sin datter, og bedemanden Amerigo Bonasera har ved den lejlighed bedt om foretræde. På en sådan dag, siger traditionen nemlig, kan brudens far ikke afslå et ønske. »*Jeg tror på Amerika*« siger Bonasera til Corleone, for Amerika har givet ham alle muligheder i livet, som han ikke havde i sit hjemland, Italien. Han har arbejdet hårdt for at det skulle gå ham og hans familie godt, han har opdraget sit eneste barn, en datter, som en amerikaner, og han har altid troet på de amerikanske værdier, som f.eks. at retfærdigheden skal ske fyldest. Nu tror Bonasera ikke længere på Amerika, og det er der en grund til. Hans datter har været ude for et frygteligt overfald; to unge mænd fra velhavende familier lokkede hende ud på en køretur, hvor hun blev mishandlet og

kun med nød og næppe undgik voldtægt. Hun bliver aldrig sig selv igen efter den behandling. Det kommer til en retssag, men fordi de unge mænd ikke nåede at voldtage pigen, fordi de var af fin familie og ikke tidligere straffet, slipper de med en betinget dom. Da Bonasera mister troen på Amerika, må han gå et andet sted hen for at få den retfærdighed, han mener, han har krav på, og det bliver altså Vito Corleone, der skal skaffe ham den. Bonaseras kone er tæt veninde med Corleones kone, som er gudmor til den mishandlede datter; derfor er de indbudt til bryllup. Problemet er, at Bonasera ikke er ven med Corleone. Han har faktisk forsøgt at undgå at blive det, og det har han, fordi han ved, at Corleone lever i et siciliansk parallelsamfund, som ikke godt tåler dagens lys. Bonasera ville ikke have problemer, han ville holde sin sti ren. Nu beder han Corleone om at dræbe datterens overfaldsmænd, og han vil betale ham hvad det skal være for det. Dermed fornærmer han Corleone groft. For Corleone er ikke en simpel lejemor. Han har – hvad man ikke skulle tro -

en etik, og fordi Bonaseras datter stadig lever, vil han ikke slå de unge mænd ihjel. »*Så lad dem lide, som hun lider*« beder Bonasera, men han har stadigvæk noget at lære, Corleone vil nemlig ikke have hans penge, han vil have hans venskab. For Corleones magt består i at yde tjenester, som en dag – måske, måske ikke – skal gengældes. Hvis Bonasera vil være hans ven, vil han gøre ham den tjeneste at skænke ham retfærdighed for hans datters lidelser. Bonasera bukker for Corleone og beder ham om at være hans ven. Ikke længe efter får han sin retfærdighed, da de to unge mænd af ukendte bøller bliver banket til lirekassemænd.

Vil Bonasera en dag skulle gengælde tjenesten? Det må man se filmen eller læse bogen for at finde ud af, men fortællingen siger noget om, hvordan der i selve venskabet kan ligge et magtforhold, hvor tjenester bliver noget, man skylder hinanden. I en falden verden er der nemlig intet magttomt rum; en tjeneste vil næsten altid kræve en modtjeneste. Det er værd at erindre, for her i

norden har vi det nok med at tage vore generelt gode og trygge samfund baseret på fælles tillid, for givet. Når vi har så gode samfund, skyldes det, at vi som frie borgere som noget naturligt har hjulpet hinanden, meget ofte uden at forvente noget til gengæld. Vi ønsker ikke, at samfundet fungerer som Vito Corleones stat i staten, for der er kun den stærkeste fri til at gøre, hvad han vil og bestemme, hvad der er retfærdigt. Bag vore samfund ligger der altså en grundtanke, en kultur, som vi skal være påpasselige med ikke at smide overbord.

Derfor har evangeliet om fodvaskningen noget væsentligt at sige til os. For det handler om Gud den almægtige, der kom til jorden ikke alene i en tjeners skikkelse, men som vores ven, en ven helt anderledes end den ven, Corleone kunne tilbyde at være. Og det kunne han, fordi han påtog sig at lide en evig uretfærdighed, som kom fra os, en uretfærdighed, han selv sonede. Det betyder, at vi er evigt bundet til ham, og at vi derfor aldrig kan gøre os til herre over hinanden.

Det kræver en forklaring: Palmesøndag ligger ikke langt tilbage, og vi husker derfor, at Jesus den dag drog ind i Jerusalem under jubel og sejrskråb. Denne aften er der krise, tingene går ikke, som disciplene havde forventet, for Jesus har på få dage fået vendt stemningen imod sig ved at tale magthaverne, især ypperstepræsterne og farisæerne, imod. Jesu time er altså kommet, det er nu, fårene skilles fra bukkene, forræderen Judas og de øvrige disciples vaklende moral udstilles. *»Jeg vil sætte mit liv til for dig«* siger Peter, og i det samme rammer dommen ham: *»Hansen skal ikke gale, før du har fornægtet mig tre gange«* er Jesu svar til Peter. Jesus har allerede forudset det store frafald, og der er ingen grund til at behandle disciplene pænt. Alligevel fornædret han sig, vasker deres beskidte fødder, tørrer dem med det klæde, han har bundet om livet, og Peter fornemmer som sagt, at han nu skylder Jesus alt. Det gør han, fordi han har oplevet, at Jesus aldrig selv holder noget af sig selv tilbage. Han har set, at de mennesker, Jesus fremhæver, er mennesker, der deler ud af alt det, de har;

enken, som gav sin sidste skærv til de fattige, synderinden, der ødslede sine penge bort på kostbar salve til ham f.eks. Jesu liv er fuldt af personlige møder, der har voldsomme konsekvenser for de involverede, nemlig en radikal, personlig omvendelse.

Peters fornemmelse er rigtig, for Jesus nøjedes ikke med at vaske disciplenes fødder; han gik i døden for dem, som han gik i døden for os, og når et andet menneske gør noget sådant, da står vi i evig gæld til ham eller hende. Vi står altså i evig gæld til Jesus Kristus. Men hvad er nu det? Er Jesus så ikke alligevel en don Corleone, der – oven i købet uopfordret - kommer anstigende med sine tjenester for at kunne holde os i sit jerngreb? Nej, det paradoksale er, at han kommer for at frigøre os fra den kultur, hvor én ydelse – måske, måske ikke – kræver en modydelse. For Jesus kræver ikke, at disciplene bøjer sig for ham og vasker hans fødder, efter at han har vasket deres. Nej, han sender dem ud i verden for at tjene andre, og derefter er de alene bundet til ham ved deres samvittighed. Det er den kristne frihed i sin essens. Dermed får vennetjenesten

et andet indhold; din højre hånd skal ikke vide, hvad din venstre gør, for så bliver din godhed et middel til at opnå anerkendelse. Tro på, at din tjeneste forplanter sig, lige som når man slår smut. Men ligesom det kan ske, at stenen bare plumper ned og forsvinder i dybet, så kan det også ske med ens gerninger, at de ikke lykkes. Der er ikke andet at gøre ved det end at fortsætte, at blive ved med at øve sig. Det vigtige er, at selv om du kaldet til at fortsætte, er du samtidig fri til at gøre din gerning, som du finder det rigtigt, og lad så i øvrigt din næste have fred for dig. I én af vore fine salmer synger vi: »*Thi da Guds søn til jorden kom, det var kun tro, han ledte om.*« Når Gud vil have vor tro og ikke vore gerninger, så er det fordi han ved, hvor gerne vi vil vigte os af dem og gøre os til herre over andre mennesker med dem. Men kun én er vor herre, han, som blev vor sande ven, vor tjener, han som indbyder os til sit bord, og som til stadighed deler ud af sig selv for at være, hvor vi er.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen